ՃԱՆԶՆԱԼ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԸ
--3

1. "Ինչո՞ւ Մեռելներու Մէջ
   Կը Փնտռէք Ողջը

2. “Խորագէտ եղէք Օձերու Նման
   Եւ Միամիտ՝ Աղաւնիներու Պէս”

3. Սինա Լեռը Տեղի Պէտք Է Տայ
   Գողգոթայի Բարձունքին

4. Յեղափոխականը՝ Նոր Դասակարգերու

5. Ամէն Ճիւղ՝ Որ Իմ Վրաս Է Ու
   Պտուղ Չի Տար, Կը Կտրէ Ջայն

6. Պատանութենէ Դէպի Չափահասութիւն

7. Օրէնքը Մովսէսի Միջոցով, Իսկ Ծնորհն
   ու Ճշմարտութիւնը Յիսուս Քրիստոսի
   Միջոցով Եղան

TO KNOW JESUS CHRIST--PA RT 3

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ
ՀԱՅ-ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ

2010

"ԻՆՁՈՒ ՄԵՌԵԼՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԸ ՓՆՏՌԷՔ"

ՈՂՋԸ

Փնտռել ու պրպտել ոչ սխալ է և ոչ յանցանք: Այս չորս կիները որոնք զոհաբերած էին իրենց հանգիստն ու խաղաղութիւնը, փնտռելու համար իրենց սիրած Վարդապետն ու Տէրը, տակաւին աղջամուղջի մէջ էին թէ՛ ժամանակի և թէ իրենց գիտակցութեան: Անոնք սիրած էին իրենց Տէրը, բայց տակաւին Զայն չէին ճանչցած: Կեանքի ապրումը՝ իրենց մտածողութեան մէջ շփոթ էր: Աղօտ ու մռայլ էր իրենց խորհողութիւնը, որովհետեւ բաղաբական կացութիւնը տեղահան ըրած էր զիրենք ոչ միայն ֆիզիքապէս, այլ հոգեպէս և մշակութապէս:

Ստուերանման այս կիները, աստուածային մագնիսական հոսանքէն բշուած, կը փնտռեն և կը ճգտին դէպի Աղբիւրը Լոյսի, Գիտութեան և Կեանքի: Հոգ չէ որ իրենց շափողը, զիրենք կ՛առաջնորդէ դէպի գերեզման: Իրենց սրտին տրոփիւնը կրնար զիրենք սխալ տեղ առաջնորդել, սակայն այս բաբախումին զարկը սիրո՛յ զարկն է, անկեղծութեան և սրբութեան տրոփիւնն է:

Տիեզերքի Արարիչ Տէրը, անզգայ և անգիտակից ուժ մը կամ զօրութիւն մը չէ միայն: Արարիչ Աստուած, ոչ միայն Կեանք է, Գեղեցկութիւն է և Գոյութիւն է, այլ՝ նաեւ թրթռացող Սէր և զգայուն Գիտակցութիւն: Եթէ մարդ արարածը, զԱստուած նոյնիսկ սխա՛լ տեղ փնտռէ, Աստուած զինք կը գտնէ, որովհետեւ Աստուած ալ մարդ արարածը կը փնտռէ: Յիսուսի կեանքն ու Մարդեղութիւնը արտայայտութիւնն է Աստուծոյ մարդ փնտռելուն: Աստուած մարդը կը փնտռէ ոչ թէ զայն սանձահարելու նման անասունի, այլ՝ աստուա՛ծացնելու համար, Իր նկարագիրը դրոշմելու անոր մէջ և զայն Իր սրբութեան հասցնելու համար:

Հայ մնացորդները՝ Տէրզօրի և տեղահանութեան եղեռնէն ծողոպրած, որբան ալ կորսնցուցած եղա՛ն իրենց լուսաջափիղ հաւատքն ու ճանապարհը, անխախտ պահեցին Յիսուսի սիրոյ հունտերը և հաւատքի պլպլացող կանթեղները իրենց Քրիստոնէական հոգիներուն մէջ: Հայաստանեայց հաւատքի լուսապայծառ կառուցողական հրաշազանութիւնը, նորէ՛ն պիտի վերընձիւղի և նորէն պիտի վերակենդանանայ, Որովհետեւ Հայ ազգը մկրտուած է ոչ միայն ջուրով, այլ՝ դարաւոր հաւատացեալներու արիւնովն ու նուիրումովը:

Նիւթապաշտ, մեքենազէն և հիւլէաջարժ այս դարը թող չկախարդէ՛ մեզ և չուղղէ և չսայթաքեցնէ մեզ դէպի հոգեկան գահավէժ: Չփնտռե՛նք Յաղթական Յիսուսը թերահաւատութեան

և դրամապաշտական մռայլ աղջամուղջին մէջ, այլ հաւատքի լուսաւոր թեւերուն թռիչքով տեսնենք Յարուցեալը, մահին ու գերեզմանը Յաղթահարողը: Ճանչնա՛նք մեր տեսլականը, որովհետեւ մեր փնտռածը միայն գաղափար մը չէ՛, անուն մը չէ՛, նշանաբան մը չէ՛, այլ՝ Կենարար Փրկիչ, Ազատարար Զօրավար, Անսպառ Ընորհ, Անփոփոխ Թողութիւն և Սիրող Աստուածորդին Յիսուս:

Ուստի չփնտռե՛նք Ողջը մեռելներուն մէջ, Յաղթական Յարուցեալը՝ պարտութեան մէջ, Ոգին՝ գիրին ու տառին մէջ, Անժամանցելին՝ ժամանակաւորին մէջ, Ճշմարտութիւնը՝ խաբէութեան մէջ և զԱստուած եկեղեցիին քարին ու աղիւսին մէջ: Լսենք՛ և իմանանք ձայնը հրեշտակաց որոնք կը պատգամեն ցարդ.

«Այստեղ չէ Յիսուս, այլ յարութիւն առաւ»:

Յիսուս՝ մեռեալներու, պարտուողներու, և նիւթի մէջ չէ՛, այլ՝ կեանքի՛ մէջ է, կենցաղավարութե՛ան մէջ է, յաղթութե՛ան մէջ է, Եկեղեցիին քարին և նիւթին մէջը չէ՛ Ան, այլ՝ անոր աղօթքներո՛ւն մէջն է, Շարականներո՛ւն մէջն է և անոր Հոգիին մէջն է:

Կ՛ուզե՞ս տօնել Սուրբ Յարութեան Զատիկը այս տարի, մի փնտռեր Յիսուս Քրիստոսը քու նախապաշարումիդ, քու անգիտութեանդ, քու մտացածին երեւակայութեանդ մէջ, քու մակերեսային ծանօթութեանդ մէջ, այլ՝ տես Ջինք Զորս Աւետարանիչներու ճշմարիտ ու անխարդախ վկայութեան մէջ: Հաճեցո՛ւր միտդ որպէսզի հոգիդ տեսնէ գիրին ու տառին ետեւ պահուած հրաշափառ ու լուսափայլ Յարուցեալ Յիսուսը և Իր ժպտուն հրաւէրը բեզի:

Լսէ՛ դարերու ընդմէջէն հնչող շեփորը այն միլիոնաւոր սուրբերու և նահատակներու որոնց ձայնը կը շարժէ երկինքն ու երկիրը և կ՛որոտայ համայն տիեզերքի ընդարձակութեան մէջ ըսելով.

«Յիսուս Քրիստոս Յարե՛ւ ի մեռելոց»:

Կ՛ուզե՞ս ձայնակցիլ այս սուրբերուն և երգեհոնել երգն Յաղթութեան ըսելով,

«Օրհնե՛ալ է Յարութիւնն Յիսուս Քրիստոսի»:

Մարտ 28, 1987
Թորոնթօ

“ԽՈՐԱԳԷՏ ԵՂԷՔ ՕՁԵՐՈՒ ՆՄԱՆ, ԵՒ ՄԻԱՄԻՏ՝ ԱՂԱՒՆԻՆԵՐՈՒ ՊԷՍ”

--Յիսուս

«Խորագէտ» և «միամիտ», երկու բառեր են որոնք խոր անդրադարձներ պիտի ունենան հաւատքի և անոր գործադրութեան մէջ, այլ խօսքով, մարդկային կեանքի դարաշրջաններուն: Խորագէտ ըլլալու համար՝ անձ մը պէտք ունի մտքի լարուածութեան, փորձառութեան, նախատեսութեան և հոգատարութեան: Որովհետեւ Յիսուս՝ Իր աշակերտները ուղղարկեց «որպէս **ոչխար՝ գայլերու** մէջ»: Այդ յանդուգն և խիզախ կեանքի պայմանները կը պահանջեն որ աշակերտները ըլլան **խորագէտ** ո՛չ խորամանկ: Առաւել իրենց խորագիտութեան, աշակերտները պատուիրուած են ըլլալ նաեւ միամիտ, անվնաս, պարզամիտ, ուղղամիտ և առանց յետին նպատակի:

Քսան դարեր առաջ, Յիսուսի պատուէրները Իր պարզ աշակերտներուն, այժմ՛ու կենցաղավարութեան որքա՞ն համարժէք են:

Աշխարհ ու տիեզերք շարժման մէջն են՝ սակայն անփոփոխ, նոյնպէս ճշմարտութիւնը կրնայ շարժիլ, սակայն կը մնայ անփոփոխելի:

Երբ ուսումնասիրենք Յիսուսի կեանքն ու առաքելութիւնը, որ թէպէտ տեւած է կարճ, և որուն մասին, բաղդատաբար քիչ արձանագրութիւններ կան, սակայն այս բոլոր անկատարութիւններով՝ Իր կեանքը և ապրումը եղած են կենդանի արտացոլացումը Իր խօսքերուն և վկայութիւններուն:

Դիտե՛նք Յիսուսը՝ Յովհաննէս Մկրտիչին դիտանկիւնէն: Այս երկու անձերն ալ ունեցան հրաշագործ ծնունդներ: Երկուքն ալ էին անվախ և անվեհեր քարոզիչներ և իրարու ազգական: Սակայն Յովհաննէս Մկրտիչին հաւատքն ու տեսութիւնը՝ Հին Կտակարանի մարգարէներն ու Մովսէսի պատուէրներն էին: Իր զգեստաւորումն ու կենցաղավարութիւնը, նման իր վարդապետութեան՝ ծայրայեղ էր: Իր մօտեցումը աստուածային գործառնութիւններուն հանդէպ, խիստ և դատաստանական:

Յովհաննէս Մկրտիչ՝ իր Մովսիսական տեսութեամբ, ամբաստանեց ու դատապարտեց օրուան միահեծան Հերովդէս թագաւորը: Այդ պատճառաւ ինքզինք գտաւ մութ զնդանի մը խորը: Յովհաննէս Մկրտիչին տեսութեամբ՝ աստուածպաշտութիւնը նման էր պողպատեայ օրէնսդրութեան ու պէտք չուներ խորագիտութեան: Մինչ Յիսուսի պատուէրները զօրեղ էին և աննահանջ, սակայն սա տարբերութեամբ: Յիսուսի իշխանական և աննահանջ պատուէրները, **սիրո՛յ** բոցին մէջ կը շրջէին ճկուն, համակերպող և շնորհալի: Յիսուսի պատուէրը Իր աշակերտներուն, թէպէտ ըլլալ էր օձերու նման խորագէտ և հնարամիտ, սակայն՝ է՛ր նաեւ ըլլալ անվնաս և ճկուն:

Այս էր պատճառը որ Յիսուս չ՛արդարացուց Յովհաննէս Մկրտիչին կեցուածքը առ Հերովդէս թագաւորը և զինք ազատագրելու որեւէ փորձ չ՛ըրաւ, ըլլայ խօսքով կամ գործով: Նոյնիսկ Հերովդէս թագաւորին **անձին** ակնարկութիւն չ՛ըրաւ Յիսուս:

Յիսուսի խօսքերը, որքան ալ եղած են սաստիկ և բուռն՝ կեղծաւորներուն և խաբեբաներուն, միշտ եղած են չափաւոր և գիտակից: Յիսուս՝ մեծ ճկունութեամբ և հնարամտութեամբ

պատուիրեց Իր միամիտ և պարզամիտ աշակերտներուն, **«չարին հակառակ չի կենալ»**: Այս պատուէրը, ոչ թէ չարին համակերպի՛լ և **յարմարիլ** կը նշանակէր, այլ՝ թողուլ չարը, որ ան՝ ինքզինքը կործանէ: Որովհետեւ չարը, ոչ թէ չարութիւն կամ սխալանք մըն է, այլ՝ չարը՝ ի՛նք Սատանան է: Յիսուս՝ Իր թափանցող հայեացքով գիտէր մարդ-արարածին սահմանումը և պայքարելու անզօրութիւնը այդ դարաւոր և դարանամուտ հակառակորդին դէմ: Յովհաննէս Մկրտիչ գլխատուեցաւ, որովհետեւ չի գիտցաւ ի՛ր առաքելութեան իրաւասութեան սահմանը:

Յիսուսի Եկեղեցին, իսկ դարերու փոթորկալից ճանապարհին, յաճախ հետեւած է Յովհաննէս Մկրտիչին (Մովսիսական) տեսութիւններուն: Առանց վերյիշելու դարաւոր անցեալի պատահարները, մօտենանք ներկայ դէպք եղելութիւններուն:

Քրիստոնէութիւնը՝ իր ամբողջական և հալածական հանգամանքով, գետնադամբան (catacomb) գոյութենէ կանչուեցաւ լոյս աշխարհ միահեծան և բիրտ Հռոմէացի Կայսրի մը միջամտութեամբ և հաւանութեամբ: Քրիստոսի Եկեղեցին իր՝ ազատ պաշտամունքի գոյութեան իրաւունքը ստացաւ մենատիրական և աւատապետական վարչաձեւի ներքեւ:

Ինչո՞ւ Ռամկավարական և Դրամատիրական երկիրներու Քրիստոնեաներ, այնպէս կարծեն, թէ Քրիստոնէութիւնը իրե՛նց բաղաբական վարչաձեւի կրօնքն ու հաւատքն է: Եկեղեցին, Քրիստոսի՛ հիմնարկութիւնն է, անբակտելի և անխորտակելի: Եկեղեցին ապրած է պարսկական հալածանքներու տակ, Թրքական դաժան կռունկին տակ, Խաչակիրներու նենգ սողոսկումներու տակ, ու բաղաբական անստոյգ վիճակներու ներքեւ: Սակայն Եկեղեցին չէ պարտուած: Անոր բարերն ու աղիւսները կրնան փշրուած ըլլալ, սակայն անոր Յիսուսերգ Պատարագը անթառամ է և աղօթքները երկնասլաց կը շարունակեն:

Ինչո՞ւ կասկածիլ և թերահաւատիլ, որ Համայնավար մուրճն ու մանգաղը մահուան հարուածը պիտի տան Յիսուսի Եկեղեցիին: Մուրճն ու մանգաղը՝ նման հովի փոթորիկներուն, միայն պիտի մաքրագործեն դարաւանդ կաղնիին վրայի մեռած ճիւղերն ու անպտուղ նախապաշարումները: Համայնավար բաղաքակրթութիւնը կրնայ միայն յօտել Քրիստոսի Եկեղեցին ու ոչ սպաննել զայն: Յիսուսի Եկեղեցին **Յարուցեա՛լ** եկեղեցի է: Ան սպաննուած էր ու յարեաւ, երկու անգամ չկրնար մեռցուիլ: Անոր **«Երգն է միշտ յաղթութիւն»**:

Սխալ և երկմիտ փոբրիոգիութիւն է հաւատալ որ Քրիստոսի Եկեղեցին արտաքին կամ բաղաքական ուժի պէտք ունի կատարելու իր առաքելութիւնը: Մոռնալու չէ՛, որ հալածանքը տարածա՛նք ալ է: Եկեղեցին ծնունդ առաւ, բեղմնաւորուեցաւ և զօրացաւ հալածանքի, կրակի և վայրի գազաններու առաններուն ներքեւ: Յիսուսի հաւատարիմ վկաները երգի և օրհնութեան աղաղակներով դիմաւորեցին ստոյգ մահը որովհետեւ փորձարկութեամբ գիտէին ու ճանչցած էին իրենց Տէրն ու Փրկիչը:

Հայ պատմագրութեան էջերը կենդանի վկաներ են, որ Անի մայրաքաղաքը՝ իր հոչակաւոր և հազար ու մէկ եկեղեցիներով հիմնայատակ կործանեցաւ, ոչ թէ Իսլամներու կամ անհաւատ բանակներու կողմէ, այլ՝ կեղծ ու ան-Յիսուս «Ուղղափառ» կոչուած դիմակաւոր Բիւզանդիոնի եկեղեցապաշտ պետութեան մը կողմէ:

Եկեղեցին յենարանի պէտք չունի: Յիսուս՝ Իր Հոգիին

Ծունչը փչեց աշակերտներուն վրայ ըսելով, **«Առէք Հոգին Սուրբ»**: Այն զօրութիւնը որ Յիսուս պարգեւեց Իր հաւատարիմներուն, նոյն Հոգին էր, որ ստեղծագործութեան դարաշրջանին, «կը շարժէր ջուրերու վրան»: Եկեղեցին՝ զինք միաբանող հաւատացեալներն է: Ան պէտք չունի արտաքին կառավարական օգնութեան, թէեւ հաւատացեալ պետութիւն մը կրնայ օժանդակել, սակայն իրենք արդէն ունին ուժանակային և հոգեկան զօրութիւն, յարատեւելու և նոյնիսկ նահանջի մատնելու բաղաբական հակադիր ուժերը: Որպէս ապացոյց, դիտենք Արեւելեան Եւրոպական բռնապետութիւններու անկումը հաւատացեալներու աննահանջ դիրքաւորումով:

Չի մոռնանք Եկեղեցւոյ հոգեկա՛ն զօրութիւնը որ տապալեց հռոմէական դարաւոր Կայսրութիւնը: Հայ Տրդատ Թագաւորը, Իր գոռոզ գահէն խոնարհեցուց Գրիգոր Պահլաւունիի զոհաբերութեան, հաւատքին ու այն Յիսուսի՛ն առջեւ որ բանդած ու խորտա՝ կած էր մահն ու գերեզմանը: Ոչ միայն այս երկու թագաւորները ծունկի եկան Յիսուսի զօրութեան առջեւ, այլ՝ նաեւ Միլան բաղաքին Ս. Ամբրոզիոս Եպիսկոպոսին արդարամիտ նայուածքը զգետնեց ամբարտաւան և արիւնարբու Թեոդոսիոս Բիւզանդացի Կայսրը որ ծունկի գալով խոստովանեցաւ իր ոճիրները:

Եկեղեցւոյ կարիքը այսօր, ոչ թէ բաղաքակա՛ն բանակներու աջակցութիւնը փնտռել է, այլ՝ Եկեղեցւոյ ուխտաւորները դառնալու են սրբակենցաղ, սիրավառ, ճշմարտախօս և անվեհեր: Այսպիսի առաքինութիւններու և հոգեկան արիութեան դէմ՝ բիրտ ուժը իր բոլոր մահարար բանակով կը զգետնուի ու կ՛անյայտանայ:

Գալիլեացի հեզահամբոյր՝ Վարդապետին՝ ճկուն ըլլալու պատուէրը, պէտք չէ շփոթել ներկայ **դիւանագիտութիւն** բառին հետ: Դիւանագէտ մը ճկուն կ՛ըլլայ սուտը որպէս ճշմարտութիւն, և չարը որպէս բարի ներկայացնելու համար, իսկ հաւատացեալի մը ճկունութիւնը՝ **ճշմարտութիւնը** և **բարի՛ն** վկայելու համար է: Սառնային իշխանութենէն հոգի մը ազատագրելու համար է: Խաւարին և մութին մէջ՝ մոմ մը վառելու համար է:

Յիսուսի աշակերտներուն ուղեւորութիւնը, դէպի հաճոյամոլութիւն և հանդիսագնացութիւն մը չէր, այլ՝ աշակերտներու առաքելութիւնը գայլերու մէ՛ջ ապրիլ էր: Քրիստոնեայ ուխտաւորին պարտականութիւնը այդ գիշատիչ առամներու մէջէն մոլորած գառնուկները ազատագրել է: Այսպիսի դժնդակ և գրեթէ անհնարին առաքելութե՛ան մը կանչուած է Քրիստոնեայ ուխտաւորը:

Այս էր պատճառը որ Յիսուսի աշակերտները ըլլան ճկուն, զգոյշ և նախատեսող ու նաեւ պարզամիտ ու լաւատես: Քրիստոնեայի մը կոչումը մարդկային ընկերաբաղաքական ապրումի մէջ, բարձրագոյն իմաստութիւնը կը պահանջէ և հոգեկան գերազանց վեհանձնութիւն:

Յիսուսի կոչումին ասպարէզը, բաց է ներկայ արի ուխտաւորներու: Որովհետեւ գաղափար մը միայն ապրումի մէջ կը կենդանանայ:

Ի՞նչ է քու կոչումդ, ով Հա՛յ Քրիստոնեայ:

Յունիս 13, 1987
Թորոնթօ

ՍԻՆԱ ԼԵՌԸ ՏԵՂԻ ՊԷՏՔ Է ՏԱՅ ԳՈՂԳՈԹԱՅԻ ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ

«Բայց երբ գայ կատարեալը՝
ջատէն բիչը պիտի անհետանայ»
--Ա. Կորնթ. ԺԳ. 10:

Ինչո՞ւ Սինա լեռը և այրող մորենիին պատգամը խոնարհելու է Գողգոթայի նուիրական ու սուրբ Բարձունքին:

Յովհաննէս Մկրտիչ, որուն համար Յիսուս վկայեց ըսելով, որ Հին Կտակարանի մեծագոյն մարգարէն է, չի ծածկեր աստուածային ճշմարտութիւնները ազգային նախապաշարումներու ներքեւ ու կ՛ըսէ, «Իմ ետեւէս կու գայ ինձմէ աւելի հզօրը, որուն առջեւ արժանի չեմ խոնարհելու՝ անոր կօշիկներուն կապերը թակելու համար»--Մարկոս Ա.7: Ի՜նչ յարգանք ու սրբազան մեծարանք Սինա Լերան նուիրակէն՝ ուղղուած գողգոթայի Խաչեցեալին, որ ծիածանեց աստուածային սէրն ու ողորմածութիւնը հէք խղճահար ու հոգեպէս արկածեալներուն:

Սինա լեռը իր որոտումներով ու փայլակներով կը բանադակէր օրէնսդրական կանոնագրութիւններ, ու անապատի աստանդական ժողովուրդին ներկայացաւ որպէս դատաւոր ու պահանջատէր: Իսկ Գողգոթայի խաւարը այգալուսող Անբննին Մնունդը, որ մարմնակից ու պատկերակից եղաւ Իր արարածներուն, դարձաւ լոյսի արասան, անսպառ շնորհ և Անմահարար Հաց:

Գողգոթայի Բարձունքը՝ դարձաւ յոյսի և գոյատեւման ակնաղբիւրը յայտնութեամբն այն լուսեղէն Ջեռերուն ու Ոտֆերուն, որոնք բաժնեկիցն եղան մարդկութեան ցաւին և տառապանքին: Պատմութեան մեծագոյն անկիւնադարձ Միածանողը Գողգոթայի բարձունքէն յայտնուեցաւ ու Խաչի ճանապարհով ճառագայթեց յաւերժաբոյր ճշմարտութիւնը սիրո՛յ, ողորմութեան և անձնուրացութեան:

Խորհրդապաշտ Խաչելութիւնը՝ Աստուծոյ մատնագրութիւնն է, ոչ թէ բարեղէն տախտակներու վրայ, այլ անձնամատոյց հոգիի ներքնագոյն "ես"ին մէջ որ կը կերպարանափոխէ մարդը հողեղէնէ՝ հոգեղէնի:

Սինա լեռը կը խորհրդանշէ դատաստանական վախ ու սարսափ, իսկ Գողգոթայի Բարձունքէն կը ծիածանէ սէր, ներում

և ողորմութիւն.

«Հա՛յր, ներէ՛ ատոնց, որովհետեւ
չեն գիտեր թէ ինչ կ՛ընեն»:

Ի տես այրող մորէնիին՝ Մովսէս "վախէն կը դողայ": "Ձաւիի" ոչ միայն դողալ կը նշանակէ, այլ նաեւ "սարսափիլ": Մարդ կը սարսափի միայն երբ տեսնէ ուրուական մը:

Աստուածայայտնիչ Վարդապետը խաչին վրայ Իր լուսեղէն Ջեռերով երբ գրկեց աշխարհը, Իր համբուրելի շրթները չանիծեցին ու չի հայհոյեցին Զինք Խաչհամողները, այլ խաչին վրայ բեւեռած՝ Ան Իր ապրումէն նոր հորիզոն մը բացաւ մարդկութեան: Ցաւի և Տառապանքի այդ հորիզոնէն՝ ցարդ կ՛արձագանգէ սիրոյ աննախընթաց ղօղանջը, ըսելով. "Հա՛յր, ներէ՛ ատոնց. որովհետեւ չեն գիտեր թէ ինչ կ՛ընեն"--Ղուկ. ԻԳ.34: Յիսուս՝ Իր անձին ու ապրումին միջոցաւ, ցոյց տուաւ մարդկութեան Հօր Աստուծոյ կարեկցող դիմագիծը:

Արշալոյսի պէս բնհուշ, վերոյիշեալ խօսքերը, ոչ թէ վախ ու սարսափ ազդեցին Իր ջուրջի ժողովուրդին: Առաջին ապաշխարողն ու դարձի եկողը եղաւ Իր խաչակից աւազակը, որ հաւատաց Իր երկնառաք առաքելութեանը: Երկրորդը՝ հեթանոս սեպուած հռոմէացի հարիւրապետը, որ վկայեց ըսելով.

«Արդարեւ այս մարդը Աստուծոյ Որդի էր
"--Մարկ. ԺԵ.39:

Լոյսեր հագած Գալիլեացին որ փշոտ պսակով թագադրուած էր, վանող ու սոսկացնող դաւաւոր մը չէր, այլ յոյսի և խրախոյսի կենարար Խօսք, որ ժամանակաւորը կամրջեց Յաւիտենականին հետ, որպէս Բարձունքի և վսեմութեան մարմնացումը: Ազգակրօնական աղջամուղջ խառնաշփոթութեան մէջ՝ ուր նախապաշարումը միահեծան կը տիրապետէր իր ծայրայեղ վնասակարութեամբ, բարձրացա՛ծ էր Յիսուս, ծիածանի նման լուսաճաճանչ, ու կը ճառագայթէր յաւերժաբոյր ճշմարտութիւնը, ըսելով.

«Սիրեցէ՛ք ձեր թշնամիները, օրհնեցէ՛ք ձեզ անիծողները, բարիք ըրէք ձեզ ատողներուն»--Մատ. Ե.44:

Վերոյիշեալ բիւրեղեայ ճշմարտութիւնները գերազանցեցին հռոմէական սուրն ու անոնց արիւնարբու նիզակները: Կեսարներու նիւթական զէնքերը ի վերջոյ տեղի տուին նահատակներու ողորմագին նայուածքներուն, ու մահարար զէնքերը տապալեցան սրբարար Խաչեցեալի պատուանդանին:

Գողգոթայի Բարձունքը ճեղքեց Երուսաղէմի տաճարին վարագոյրը, ոչ թէ յայտնաբերելու նոր Տասնաբանեայ Օրէնքներ, այլ ցոյց տալու աստուածային **Սիրոյ Դիմագիծը**: Խաչեցեալը՝ փոխանակ ներկայացնելու զԱստուած, որոտումներու ու փայլակներու ծուխի մէջէն, որպէս բարացած Տասնաբանեայ Օրէնքներ, Յիսուս բացա՛ւ երկինքի դուռը և ներկայացուց զԱստուած որպէս Սուրբ Հոգի և բնհուշ զօրութիւն, որուն խօսակցութիւնն ու բարեխօսութիւնը մեզ համար, կ՛ըլլայ "անմոռուչ

հեծութիւններով"--Հռոմ. Ը.26:

Սուրբ Խաչեցեալին Կողէն հոսած Արիւնն ու ջուրը պայծառակերպեցաւ Սուրբ Հոգիի լուսեղէն զօրութեան, ուր նախապատրաստուած էին **նոր** լեզուներու և նոր մօտեցումներու, **«Ինչպէս որ Սուրբ Հոգին խօսիլ կու տար անոնց»** --Գործ Բ.4:

Գողգոթայի Բարձունքը՝ յայտնաբերեց տիեզերակա՛ն Աստուածը ոչ միայն ափ մը հրեայ ժողովուրդին, այլ «Երկինքի տակ ապրող բոլոր ազգերուն», որոնք կը սթանչանային ու կը զարմանային ի տես աստուածային այս նոր մօտեցումին, որովհետեւ

> **«Կը լսէին որ առաբեալները իրե՛նց (հեթանոսներու) լեզուներովկը խօսին Աստուծոյմեծագործութիւններուն մասին»**--Գործ Բ.11:

Գողգոթայի Բարձունքի այս նոր լեզուի՛ն կը կարօտին մերօրեայ եկեղեցիներն ալ: Լեզուն՝ սիրոյ ու նուիրումի, ներումի և անյիշաչարութեան, անձնուրացութեան ու զոհաբերութեան: Դառնա՛նք դէպի Գողգոթայի Բարձունքը ու դիտե՛նք Խաչեցեալը, այնպէ՛ս ինչպէս Հռոմէացի հարիւրապետը դիտեց: Այն ատեն է, որ պիտի կարենանք փոխանակել Օրէնքի և կանոնագրութեան սնոտի և թիւր հաւատալիքներու գաղափարականը, ողջախոհ ու հոգեհմայ լուսահանդերձ Յիսուսի նոր պատուիրանին.

«Ասով ամէնը պիտի գիտնան թէ դուք իմ աշակերտներս էք,
եթէ իրարու վրայ սէր ունենաք»
--Յիսուս, Յով. ԺԳ.35:

Սէրն ու անյիշաչար ներումն է, որ կը զատորոշէ մխացող Սինա լեռը ծառագայթարձակ ու ծիածանող Գողգոթայի Բարձունքէն:

Մայիս 18, 1989
Թորոնթօ

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆԸ ՆՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԵՐՈՒ

Մշակոյթի ապրելակերպը և բարքերու տարբեր աստիճաններու վրայ գտնուող հաւաբականութիւնները, դարերու ընթացքին, յեղաշրջուած և նոր ուղղութիւններ ստացած են, ընդհանրապէս արիւնահեղ և վայրագ փոփոխութեամբ և բացառաբար միայն կամովին: Յեղափոխութիւններ և վարչաձեւերու փոփոխութիւններ ծնունդ կը ստանան ընդհանրապէս մաճուր և բիւրեղացած շարժառիթներով (գէթ այդպէս կ՛երեւին) օգտակար ըլլալու և բարելաւելու հասարակ մահկանացուին ապրելակերպը:

Ամերիկեան Յեղափոխութիւնը (1763) որ սկսաւ Անգլիոյ բռնատիրական մաճսատուրին դէմ, ծաւալապաշտ աշխարհակալութեամբ իր գնացքին, բռնագրաւեց կարմրամորթ բնիկ ամերիկացիներու հողամասերը և Մէքսիկոյի բոլոր արեւմտեան հողամասերը (Թէքսասը, Նիու Մէքսիկոն, Արիզոնան և Գալիֆորնիան ու բոլոր Խաղաղականի ափերը): Փորձելով նոյնիսկ բռնատիրել բոլոր Գանատական ցամաքամասը, սակայն զօրաւար Պրոքի Գանատական զինուորները կեցուցին և դադրեցուցին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու Յեղափոխական յառաջխաղացքը:

Ամերիկեան Յեղափոխութիւնը՝ իր բազմաթիւ հանգամանքներով խիստ օգտակար դարձած է աշխարհի բաղաճակրթութեան: Նոյնիսկ բաջալերած է Ֆրանսական Յեղափոխութիւնը: Սակայն երբեք մոռնալու չէ, որ ան ունեցած է և ցարդ կ՛ունենայ խոտոր և ժխտական թեր թէ՛ բաղաճական և թէ տնտեսական մարզին մէջ, ջանալով պահել Միջին և Հարաւային Ամերիկաները որպէս **տնտեսական** գաղթավայրեր:

Փարիզի հրապարակը որքան ալ լուացուի Սէն գետի ջուրով, հոն թափուած անմեղ արիւնները, Ֆրանսական Յեղափոխութեան, դեռ կը պահանջեն արդարութիւն և իրաւունք:

Խորհրդային Միութեան Ընկերվարական կուսակցութիւնը՝ իր անողոք, վայրագ և մահասփիւռ ընթացքով ջանաց ծածկել և պաշտպանել իր բռնատիրական պետականութիւնը: Սակայն 70 տարիներու և անթիւ անմեղներու արիւնը վերջապէս ապացուցանեց աշխարհի թէ բոլոր արիւնահեղ յեղափոխութիւնները **իրենք իրենց** էութեան մէջ կը կրեն իրենց անբաժանելի և աղէտալի պարտութեան սերմերը:

Անկարելի է կասեցնել մարդկային դասակարգին յեղաշրջումներն ու յեղափոխութիւնները, որովհետեւ ընկերային բաղաճակրթութիւնը կը կարօտի և կը պահանջէ որ անոնք տեղի ունենան: Սակայն ինչպէ՞ս խնայել մարդկութիւնը անարդար և անիրաւ արիւնահեղութիւններէ:

Պատմութեան մէջ, բաղաճակրթութեան միակ և իրական ընկերային յեղաշրջումը որ իրագործուեցաւ առանց վայրագ բռնատիրութեան, տեղի ունեցաւ Յեղափոխականի մը կողմէ, որ չունէր բռնատիրական վարչաձեւ ու չի կրեց իր մէջ կործանումի

սերմերը: **Յիսուս Քրիստոսն** է այն Գերհզօր Յեղափոխականը և Իր պետականութիւնն է՝ **Եկեղեցին:** Ըստ Յիսուսի մարգարէացունչ վճռին, բսան դարեր կը շարունակէ Անոր Եկեղեցին և դժոխքի դռներն անգամ անկարող եղան Զայն կործանել: Սակայն պարտ ենք յիշել, երբ վարձկան եպիսկոպոսներ և դրամշորդ կղերականներ ձեռք անցուցին Յիսուսի Եկեղեցին, իրենց նենգամիտ Խաչակրութեամբ և գազանային Հաւատաբննութեան դիմակին ներքեւ սպաննեցին ու ջարդեցին միլիոնաւոր հաւատացեալներ և Յիսուսը սիրողներ: Աստուած վարձատրէ նահատակները և ողորմի չար մշակներուն:

Պատմութեան մէջ ամենաերկար գոյատեւող հիմնարկութիւնն ու միաբանութիւնն է Յիսուսի Եկեղեցին և ամենաշատ տարածուած Եղբայրական Ուխտը: Երկնակերտ Սալն է Ան երկրի վրայ, որուն հարուածած են անհամար մուրճեր ու անթիւ գազանաբարոյ իշխանութիւններ, սակայն անոնք բոլորը՝ իրենք փշրուած են ու կորած: Նիւթապա՛շտ աշխարհականութիւնը և ապակրօնութիւնը ամէն անգամ որ փորձած են բանդել կամ տապալել Եկեղեցին, ի վերջոյ անհաւատութիւնը ի՛նք ջախջախուած է Յիսուսի անշարժ Սալին վրայ:

Եկեղեցին, դարերու ընթացքին, ունեցած է ձեւապաշտական և ցուցամոլական արարքներ, բայց կրցած է ինքզինք վերականգնել նոր ներշնչումներով և անձնազոհ խիզախութեամբ:

Քսաներորդ դարու բաղաքակրթութիւնն ու անոր հոգեւոր ու բարոյական արժէքներու իմաստը ծնաւ Եկեղեցւոյ ծոցէն հաւատքի միջոցաւ: Դարերու ընդերքէն մեզի հասնող մեր հաւատքն ու մշակոյթը, նուիրականի, գեղեցիկի և բարոյականի գիտակցութիւնը ո՞վ պարգեւած է մեզի, եթէ ոչ աստուածակառոյց Ս.Եկեղեցին: Հոգեւոր ոչնչացումէ և ձուլումէ պաշտպանող և փրկող միակ հիմնախարիսխը եղած է առաբելաբարոզ Քրիստոնէութիւնը և բազմաչարչար Եկեղեցին: Հաւատասեւեռ Հայուն համար, հրաշալի Յարութեան ամենայատկանշական կոթողները, Հայաջինջ Եղեռնէն ետք, եղած են տարասփիւռի Եկեղեցիներն ու դաստիարակիչ վարժարանները:

Կոյր և յամառ բնութիւնը ցարդ կը պահանջէ արեան հեղում յեղափոխական բոլոր դէպք պատահարներէ որոնք դարձակէտը կը կերտեն աշխարհի տիրապետութեան սահմաններուն մէջ:

Ինչո՞ւ Յիսուս Քրիստոսի երկնառաք Յեղափոխութիւնը չի կրեր ինքնակորոյս կործանումի սերմեր ի՛նք իր մէջ:

Որովհետեւ Յիսուսի Եկեղեցին՝ Իր ծննդագործող երկունքով հեղե՛ց իր Ռահվիրային արիւնը ու ցարդ կը հեղու ի՛ր առաքեալներու և վկաներու սուրբ արիւնը: Եկեղեցին՝ այն անզուգական Յեղափոխութիւնն է որուն հոգետես կարգը աշխարհի մէջ, ի՛ր ուխտաւորներուն արիւնովը կը յառաջդիմէ առանց բռնատիրական միջոցառումներու: Թէեւ պատմութեան վաղ անցեալի էջերը կը վկայեն Եկեղեցիին ուրացումը իր Տիրոջ Քրիստոսին գաղափարականը, սակայն այդ բոլորը ժամանակաւոր դէպքեր էին որոնց փոխարէն Եկեղեցին հատուցանած է միլիոնաւոր սուրբ վկաներ իր ուխտաւորներու կարգերէն ինչպէս Սան Սալվատորի Արքեպիսկոպոս Օսքար Ռոմերոն և Միացեալ Նահանգներու սեւամորթ Վեր.Մարթին Լուտէր Գինկը: Անթիւ ու անտապանագիր կը ննջեն այն բոլոր դիւցազն վկաները Արեւելեան Եւրոպայի հաւատացեալ ժողովուրդներուն որոնք մարը մտան իրենց ծաղիկ տարիքին վառ պահելու Յիսուսաբոյր Յեղա-

փոխութեան կանթեղը:

Յիսուս Քրիստոսի Յեղափոխութիւնը՝ (դասակարգերու յեղաշրջումը) **սիրո՛յ** խորհրդազգաց յայտնագրութիւնն է անբընաելի Հօր Աստուծոյ բաղցրահայեաց ու խորածածուկ Խորհուրդին: Գողգոթան՝ հաւատքի և **սիրոյ** զօրութեան ծննդագործող երկունքն է, և ո՛չ պարտութիւն կամ ճշմարտութեան անէացում:

Յիսուս՝ մէկ անգամ ընդմիշտ ցոյց տուաւ թէ տիեզերքի հզօրագոյն ուժը **սէ՛րն** է ու ոչ վայրագ բռնատիրութիւնը: Սիրոյ յարատեւ զոհաբերութիւնը ու նոյնիսկ անոր պարտութիւնը՝ յաւիտենական յաղթութեան մայրը կը դառնայ: Եկեղեցին (Քրիստոնէութիւնը) փաստարկութեամբ կամ բռնատիրութեամբ ապացուցանելի ապրում մը կամ վարչաձեւ մը չէ, այլ փորձարկուած ճշմարտութիւն և անձնազոհութիւն: Առաբելակերտ Քրիստոնէական յեղափոխութիւնը, փոխարինած է Աւետարանին խօսքն ու գործը՝ ռումբի և բռունցքի փոխարէն: Տուած է բազմաթիւ զոհեր, բայց ծունկի չէ եկած որդեգրելու համար բռնատիրութիւնը և գազանութիւնը որպէս զէնք:

«Սատանան դարձեալ առաւ տարաւ Յիսուսը շատ բարձր լերան մը վրայ և ցոյց տուաւ անոր աշխարհի բոլոր թագաւորութիւններն ու անոնց փառքը և ըսաւ անոր.

"Այս բոլորը ֆեզի պիտի տամ, եթէ
գետին իյնալով երկրպագես ինծի":

Այն ատեն Յիսուս ըսաւ անոր.

Ետի՛ս գնայ Սատանայ"»:

Կախարդական և հրապուրիչ բռնատիրութիւնը, որով ժամանակակից Հռոմէական և բաղաբական ուժը իմահաճօրէն կը բըռնաբարէր օրէնքը, իրաւունքը և արդարութիւնը, Յիսուս ընդմիշտ և յաւիտեան կը մերժէ:

Եկեղեցական կարգ մը անդամներու կրօնական մոլեռանդութիւնը պէտք չէ մթագնէ Եկեղեցւոյ սիրոյ, յոյսի և լոյսի հանդուրժողութիւնը: Յիսուս՝ Իր ապրումով և անձնազոհութեամբ, փոխանակ աճիւն մը ըլլալու մեր սրտերուն մէջ, դառնալու է շունչ և ոգի որպէսզի Անոր վեհ և բիւրեղանման ճառագայթող Յեղափոխութեան լուսաջահը մնայ անմառ:

Չգացումով և հաւատքով երկնուած յեղափոխութեան մը ժառանգաւորներն ենք Ներկայի Հայ ժողովուրդս: Զարգացնե՛նք մեզի աւանդուած սուրբ մանանեխածիլ հաւատքը: Վերարժէքաւորե՛նք ու հրապարակենք աշխարհին կեանքի աննիւթապաշտ ըմբռնումները և սաւառնումի և թռիչքի հորիզոն մը բանանք նոր սերունդի հոգիին ու մտքին մէջ: Փոխադարձ սիրոյ հասկացողութեամբ ու անայլայլ միացումով ներդաշնակուած, հրաժարի՛նք մեր «ես»էն և ամբողջական նուիրումով դառնանք սպասաւորները Երկինքի Արքայութեան:

Սիրոյ յեղափոխութեան լուսաւորումի արշաւը անկապտելի է և անկաշկանդ: Տառապանքի և մահառումի անընկճելի անձնազոհ պայքարն է այդ, որ սիրոյ արցունքներով պիտի յաղթահարէ բռնութիւնը և զգետնէ բիրտ ու վայրագ ուժը: Յիսուսի հետեւող բոլոր ուխտաւորները պարտաւոր են համոզուիլ որ **սէրը տառապի՛լ** է բոլորանուէր սրտով, որովհետեւ

ՍԻՐԵԼ ՏԻԵԶԵՐՔԻ ՍԻՐՏՆ Է

Ապրիլ 26, 1990
Թորոնթօ

ԱՄԷՆ ՃԻՒՂ՝ ՈՐ ԻՄ ՎՐԱՍ Է ՈՒ ՊՏՈՒՂ ՉԻ ՏԱՐ, ԿԸ ԿՏՐԷ ԶԱՅՆ

Ի՞նչ անուատր վճիռ որ կու գայ երկնաւոր Դատաւորէն: Բարի Հովիւ Յիսուս, մէ՛կ կորսուած ոչխարին համար լեռներ ու ձորեր կը պտտի որ գտնէ ու վերադարձնէ զայն ոչխարներու հօտը: Այս պատկարազդու պատգամին մէջ Յիսուս կը յայտնէ Հօր Աստուծոյ սէրն ու ողորմութիւնը մեղաւոր կորսուածի մը վերադարձը դէպի հօրենական տուն:

Սակայն ինչո՞ւ անպտուղ ճիւղը կտրել: Աստուած ամէն անպտուղ ճիւղը չի կտրեր: Աստուած եթէ բոլոր ծառերու անպտուղ ճիւղերը կտրէ, անտառը, անտառ ըլլալէ կը դադրի: Աստուած կը կտրէ ա՛յն ճիւղերը, որոնք հակառա՛կ **Յիսուսի վրայ են սակայն անպտուղ:** Ի՞նչ կը նշանակէ Յիսուսի վրայ ըլլալ և անպտուղ կեանք ապրիլ: Օգտուիլ, սնանիլ և փառաբանուիլ իբր քրիստոնեայ, սակայն կեանքով ու վարքով ըլլալ փառամոլ, ցուցամոլ և ոչ արդիւնաբեր՝ եկեղեցասիրութիւնը և քրիստոնէական հաւատքը գործածել որպէս դիմակ: Հայ լեզուն այսպիսի մարդիկը կը կոչէ. **մակաբոյծներ:** Ինչպէս հայրենիքը և հայրենի ժողովուրդը պէտք ունի ծառայողներու և ոչ թէ մակաբոյծներու, նոյնպէս Յիսուսի Եկեղեցին եւս մակաբոյծներու կարիքը չունի, այլ ծառայողներու և պտուղ արտադրողներու:

Յիսուս ոմանց մէջ կը պղտատրի, իսկ ուրիշներու մէջ կը փճանայ չորնալով--Յով. Գ.19: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ ոմանք Յիսուսի անունը կը գործածեն իրենց իշխանութեան և բաղաքական նպատակներու համար, ինչպէս Բիւզանդական կայսրութիւնը ըրաւ իր իշխանութեան շրջանին:

Ինչո՞ւ արդեօք Հայր Աստուած պտղատու ճիւղերը կը մաքրէ, այսինքն կը սրբագործէ, որովհետեւ պտուղները ծառի բունին վրայ չեն բուսնիր, այլ ճիւղերո՛ւն. ուստի չհեռացնէնք յարանուանական ճիւղերը Մայր Եկեղեցիի բունէն: Պտուղները կը սեփականացնեն անուշահամ ու սննդարար իսկութիւնը արեւին ու կը մատուցանեն մարդոց ու կենդանական աշխարհի: Մարդիկ եւս, որպէս գերագոյն արարածներ Արարիչին, ի՞նչ կ՛իւրացնեն և ի՞նչ կը սեփականացնեն աստուածային շնորհի պարգեւներէն, որ փոխանցեն մարդաշխարհի կարօտեալներուն:

«Ամէն ճիւղ՝ որ իմ վրաս է ու պտուղ չի տար, կը կտրէ զայն»:
--Յով. ԺԵ.2

Եթէ ուշադրութեամբ կարդանք մեր Տիրոջ խօսքը շատ աւելի զգուշութեամբ պիտի ապրինք մեր հաւատքը ու պահենք Անոր պատուիրանները: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Յիսուս չխօսիր ծիւղերու մասին, այլ կը խօսի ա՛յն ծիւղերու, որոնք Ի՛ր վրայ են, Իրե՛ն հաւատացողներն են, Ի՛ր Եկեղեցիներն են: Հայ ազգը պիտի տօնակատարէ իր 1700 ամեակը որպէս Քրիստոնեայ պետութիւն: Շատ գեղեցիկ ու շնորհաւորելի իրականութիւն է, սակայն այսօր ի՞նչ կ՛ընէ, որքա՞ն պտղատու է, որքա՞ն աւետարանչական արշաւներ կը կատարէ գաղութին մէջ: Եկեղեցւոյ խնամակալութիւնը, գաղութին բանի՞ Հայ ընտանիքներուն դուռը կը զանգէ և զանոնք Եկեղեցի ու Կիրակ-- նօրեայ Դպրոց կը հրաւիրէ: Եկեղեցւոյ սարկաւագներն ու դպիրները բանի՞ հիւանդներ կ՛այցելեն ու անոնց սնարին կ՛աղօթեն: Եկեղեցեւոյ Միսկան Խորհուրդը արդեօք կ՛այցելէ՞ բացակաները ու կը հետաքրքրուի՞ անոնց բացակայութեամբ:

Ի՞նչ է Եկեղեցիներու տարրական շահագրգռութիւնը, ընկերայի՞ն կեանքն է, թէ հոգեւոր կեանքը: Ո՞ր մէկ հաւաքոյթներու աւելի բազմութիւն կու գայ եկեղեցիներու, ճաշկերոյթներո՞ւ և պարահանդէսներո՞ւ, թէ Ս.Գրոց սերտողութեան և աղօթահաւաքներու: Ո՞ւր կը յաճախեն մեր երիտասարդ սերունդը Կիրակի առաւօտուն, եկեղեցի՞ թէ այլուր: Եթէ եկեղեցիները անկարեկիր են, կու գայ Մշակը՝ Հայր Աստուած ու կը կտրէ չորցած ծիւղը, ա՛յն ծիւղը որ Ի՛րն էր անցեալին: Ա՛յն ծիւղը որ արդիւնաբեր էր անցեալին: Այն ծիւղը որ Մաշտոցներ ու Թարգմանիչներ պտղաբերեց ու նահատակներու արիւնով ոռոգեց Հայաստան աշխարհը:

Մատթէոս առաքեալ յիշատակութիւնը կ՛ընէ իր Վարդապետին մէկ սրտաշարժ առակը՝ Տասը Կոյսերուն: Տասը կոյսերն ալ կոյս էին, տասն ալ իրենց Փեսային կը սպասէին, տասն ալ ճրագներ ունէին, այսինքն լուսատու էին, տասն ալ բնացան (մեռան): Սակայն կէս գիշերին ձայն մը լսուեցաւ. Թէ փեսան կու գայ (Յիսուսի Երկրորդ Գալուստը): Այն ատեն բոլոր կոյսերը ելան և կարգի դրին իրենց լապտերները: Իմաստուն կոյսերը իրենց լապտերներուն հետ յաւելեալ իւղ ալ ունէին իսկ յիմար անկարեկիր կոյսերը յաւելեալ իւղ՝ պտուղ չունէին: Երբ ջուկայ գացին գնելու Փեսան եկաւ ու պատրաստ ու լուսատու կոյսերը արժանացան հարսնեւտուն մտնել: Ան կոյսերը որոնք պտուղ չէին արտադրած բայց ուզեցին դրամո՛վ գնել ու մատուցանել Փեսային, հարսնեւտան դուռը գոց գտան ու մնացին արտաքին խաւարին մէջ:

Անպտուղ ծիւղը նոյնիսկ եթէ փափաքի զարդարուիլ ուրիշի՛ն պտուղներով, ընդունելի չէ Աստուծոյ: Այն ծիւղը որ ի՛նք արդիւնաբերած չէ՛ իր պտուղը, դժբախտաբար պիտի կտրատուի և դուրս ձգուի: Աստուած ողորմի ա՛յն եկեղեցիներուն, որոնք ունին կուսութիւն, այսինքն բրիստոնեական հաւատքը բայց ոչ ապրումն ու ոչ ալ պտղաբերումը:

Յունուար 24, 2000
Թորոնթօ

ՊԱՏԱՆՈՒԹԵՆԷ
ԴԷՊԻ
ՋԱՓԱՀԱՍՈՒԹԻՆ

(Ադամ և Եւայի անհնազանդութիւնը)

"Ոհ ի՜նչ բաղցր ներդաշնակութիւն, ի՜նչ երջանկութիւն և ի՜նչ յափշտակիչ ապրում" արձագանգեց ձայն մը մայրիներու և կաղամախներու խորէն ուր զոյգ մը դեռատի չափահասներ այգալոյսող արեգակը կ՛ողջունէին: Անոնց խաղընկերներն էին դաշտի կենդանիներն ու երկինքի թռչունները: Աշխատանքը պարարուեստ էր և յոգնութիւնը համերգ և երգասացութիւն: Իրենց մտածողութիւնն ու խորհրդածութիւնը կը շրջէին այն արուեստագէտ Ճարտարապետին շուրջ որ իրենց շնորհած էր կեանք, ինքնագիտակցութիւն և զիրար լրացնող անձնականութեան յանգամանքներ:

Վերոյիշեալ ամոլին ուրախութեան և սրտի գոհունակութեան չափ ու սահման չկար: Իրենց ցոլացումը արտայայտող գեղանի և բիւրեղեայ լիճերը զեղուն էին ձուկերով: Դաշտերն ու բլուրները, ապառաժներու երանքները լի էին հմայիչ, գոյնզգոյն և անուշաբոյր ծաղիկներով: Ծառերն ու անոնց ճիւղերը հիւսած էին ամոլին համեստ բնակարան օճախը ու երկնակամար աստղերը ջահեր կը կազմէին իրիկուան կերուխումին: Իւրաքանչիւր մայրամուտ իրենց համար կը գեղանկարէր, լուսեղէն ճառագայթումով, նորատեսիլ նկարչութիւն՝ որուն լուսաճաճանչ գոյները կը գերազանցէին 16-րդ դարու զարթօնքի բիմիական ներկերը:

Անհնար է վերահասու ըլլալ վերոյիշեալ ամոլին ներդաշնակ ապրումի ժամանակաջրջանի տեւողութիւնը: Որքա՜ն սիրուն և շնորհալի են զաւակներու մանկութիւնն ու պատանեկութիւնը: Մեզմէ ո՞վ պիտի փափաքէր զաւակներ խնամել, որոնք իրենց տղայութենէն ու մանկութենէն դէպի չափահասութիւն պիտի չ՛աճին՝ մարմնապէս և հոգեմտաւորապէս:

Մեր զաւակները երբ չափահասութեան հասնին, իրենց առաջին քայլը կ՛ըլլայ **ըմբոստանալ** իրենց մեծաւորներուն դէմ...: Անոնք կը ջանան **իրե՜նց փորձառակա՜ն** ճանաչումով գիտնալ դէպքերն ու իրողութիւնները: Ոչ թէ իրենց ծնողաց չեն հաւատար, այլ իրե՜նք կ՛ուզեն գիտակցիլ և իրենց մորթին վրայ զգալ ցաւն ու հաճոյքը, տառապանքն ու զուարճութիւնը: Միթէ իրաւունք չ՛ունի՞ն իրենց անձին և ինքնութեան զօրութիւններուն հաղորդ ըլլալ: Իրենց արկածախնդրական մէկ սխալին համար, միթէ զիրենք հօրենական տունէն կը վտարե՞նք:

Անշո՜ւշտ անոնց ըմբոստացումը և արկածախնդրութիւնը մեզի (ծնողներուս) ցաւ և վիշտ կը պատճառեն: Ցաւն ու վիշտը՝ սիրո՜յ ապացոյցն է որ ծնողներ կը կրեն: Նկատողութեան արժանի է "Անառակ Որդի"ին առակը: "Անառակը" հաւաքեց հօր ժառանգութեան իր բաժինը, ըմբոստացաւ իր ծնողքին և իր գիւղին դէմ, և ուղղուեցաւ դէպի արկածախնդրութիւն: Ան վատնեց իր հարըստութիւնը, իր առողջութիւնը և երիտասարդութիւնը: Ան յաջողած էր հեռանալ իր պապենական շրջանակէն, սակայն ոչ երբեք հօրենական **ներկայութենէն:** Հայրական սիրոյ հոգին որպէս

անփոփոխ խնամակալ, միշտ կը տողանցէր իր յիշողութեան մէջ:

Այս անառակը, ըմբոստը, մեղաւորը՝ իր արկածախնդրական տառապանքներո՛ւն մէջ կրցաւ **գտնել ինքզինքը** և իր չափահասութիւնը (ինքզինքին եկաւ): Յանցաւոր մեղապարտ խոզարածը վերադարձաւ հօրենական տան խնճոյքին և պարին, սակայն մեծ եղբայրը որ չէր ըմբոստացած, մնաց խնճոյքէն հեռու և հօրենական տունէն դուրս...:

Մեծ եղբայրը հեռացած չէր իր հօր տունէն, բայց հեռացուցած էր հայրը իր սրտէն: Հօրը վրայ վստահութիւն չ՛ունէր և հօր աղաչանքները նկատի չ՛առաւ: Մեծ եղբայրը կեղծաւոր էր և իր ըմբոստութիւնը կեղծած էր գիւղը մնալու պատրուակով: Մեծ եղբայրը "ինքզինքին չ՛եկաւ", ո՛չ իր ինքնութիւնը ճանչցաւ և ո՛չ ալ իր հօրը սէրն ու ողորմութիւնը:

Անառակին առակը՝ Ադամ Եւային ստեղծագործութեան մէկ մանրանկարը չէ՞ արդեօք՝ դիտուած և յայտնաբանուած Յիսուս Քրիստոսի տեսանկիւնէն (փոխանակ Մովսէսի): Յիսուս Քրիստոսի մեկնաբանութեան մէջ, Աստուած Եդէմ պարտէզի մուտքը չ՛արգիլէր հրեղէն սուրով ինչպէս Մովսէս մարգարէն կը ջանայ երեւակայել Փարաւոնեան **վրիժառու** դաստիարակութեամբ, այլ Հա՛յր Աստուած Ի՛նք կը վազէ դիմաւորելու համար վերադարձող մեղաւորը:

Մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի յայտնաբերած Աստուածը **վշտակի՛ց** Արարիչ է, մեզի համար կը ցաւի և կը տառապի որովհետեւ կը սիրէ մեզ: Ադամ-մարդկութիւնը կ՛ապրի իր պատանեկութեան և չափահասութեան շրջանը ուր, նման "անառակ"ին, հեռացած կը նկատէ ինքզինք Աստուծմէ, սակայն Աստուած անոր յիշողութեան մէջ **բանդակուած** է և անոր էութեան հետ **շաղկապուած**:

Ադամ-մարդ արարածը իր մանկութեան և տղայական դարաշրջանը կը թեւակոխէ հասնելու համար չափահասութեան դարաշրջանը: Չափահասութեան տարիքին, մարդ կը կանչուի զինուորական ծառայութեան և իրաւունք կը ստանայ բաղաքացիութեան:

Չափահասութեան տարիքը՝ ցաւի և տառապանքի տարիներ են, թէ ենթակային և թէ ծնողաց համար: Ումանց համար հարց է՝ թէ ինչո՞ւ մարդ կը տառապի: Այո, մարդ կը տառապի ի՛ր **անձին** համար, Խրիմեան Հայրիկ տառապեցաւ ի՛ր ազգին համար, սակայն Արարիչ Աստուած կը տառապի **համա՛յն մարդկութեան** համար: Ան ցաւակից է իւրաքանչիւր անձի հոգեմտաւոր չափահասութեան և վերելքին համար:

Ինչպէս մարմնական ծնունդը ցաւով տեղի կ՛ունենայ, և ամէն **մայր,** գիտնալով հանդերձ թէ ցաւ պիտի քաշէ, ծննդագործութեան համար, կամաւ կը տենչայ մայր դառնալու: Նոյնպէս չափահասութիւնն ալ հոգեմտաւոր ծնունդ մըն է իւրաքանչիւր մարդ արարածին, որուն համար Աստուած և մարդ **միատե՛ղ** կը տառապին, որպէսզի մարդ դառնայ **կատարեալ** նման իր Արարչին: Այս սրբազան արարք իրադարձութիւններու իրականացումը՝ իր լրումը պիտի գտնէ Աստուծոյ Թագաւորութե՛ան մէջ: Ուստի աղօթենք աղերսագին համա՛յն մարդկութեան հետ, ըսելով.

«Եկեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որպէս յերկինս՝ և յերկրի»:

Մայիս 22, 1991 Թորոնթօ

ՕՐԷՆՔԸ ՄՈՎՍԷՍԻ ՄԻՋՈՑՈՎ, ԻՍԿ ՇՆՈՐՀՆ ՈՒ ԾՇՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԻՋՈՑՈՎ ԵՂԱՆ

Յով. Ա.17:

Ըստ Յիսուսի ուսուցման, հրաշքներուն և աննման առակներուն, Աստուած չի կրնար, **երկրորդ** անգամ ըսած ըլլալ Ադամին թէ "պիտի մեռնիս", ու եդեմէն վտարել զանոնք, այլ Ադամ ու Եւա իրե՛նք հեռացած ըլլալու են այնպէս ինչպէս "անառակ Որդին" թողուց հօրը տունը և գնաց հեռու քաղաք մը: Յիսուս, Որդին Աստուծոյ ղրկուեցաւ աշխարհ փնտռելու կորսուած մարդկութիւնը ու վերադարձնելու զայն Եդեմ՝ աստուածային խաղաղութեան:

Երկրորդ անգամ Մննդոցի մէջ գրուած "պիտի մեռնիք"ը, Մովսէսի գրած խօսքերը ըլլալու են ըստ իր փարաւոնեան դաստիարակութեան և հեթանոս տեսութեան: Սոյն պատճառաւ Յովհաննէս առաքեալ կ՛ըսէ.

«Օրէնքը Մովսէսի միջոցով, իսկ **շնորհն ու ճշմարտութիւնը** Յիսուս Քրիստոսի միջոցով եղան»: --Յով. Ա.17:

Յիսուս լացա՛ւ Ղազարոսի գերեզմանին առջեւ ու յարութիւն տուաւ անոր ինչպէս նաեւ ուրիշ մեռեալներու: Յիսուս ինչո՞ւ լացաւ Ղազարոսի գերեզմանին առջեւ: Ան լացաւ յայտնելու համար Հայր Աստուծոյ և Իր սէրը հանդէպ մարդկութեան: Նոյնիսկ հրեաները ըսին. **«Նայեցէ՛ք, ո՛րչափ կը սիրէր զայն»:** Յիսուս լացաւ, որովհետեւ Ան տեսաւ մահուան զօրութիւնը որ կալանաւորած էր Իր ստեղծած և աստուածակերպար մարդկութիւնը: Յիսուս բնաւ չըսաւ մարդ արարածներուն. «Դուք պիտի մեռնի՛ք որովհետեւ "Ադամական Մեղքին ենթակայ էք", այլ Յիսուս **խղճա՛ց** հիւանդներուն, բժշկեց զանոնք, և ո՛չ թէ պատժեց զանոնք ըսելով.

«Ադամական մեղքին» համար կը հիւանդանաք ու կը մեռնիք»:

Աշակերտները երբ տեսան ի ծնէ կոյր մը, հարցուցին Յիսուսի ըսելով. «Ռաբբի՛, ո՞վ մեղանչեց, ասիկա՞ թէ անոր ծնողները, որ ան կոյր ծնաւ» --Յով. 9.2: Յիսուս պատասխանեց. «Ո՛չ ասիկա մեղանչած է, ո՛չ ալ անոր ծնողները, այլ՝ որպէսզի Աստուծոյ գործերը յայտնաբերուին իր վրայ»: Յիսուս "Ադամական մեղք"ի մասին երբեք խօսք չէ ըրած, ո՛չ ալ "սկզբնական մեղքի" մասին: "Աստուածաբան"ներ որո՛ն հեռացած են ճշմարտութիւնէ ու դարձած Փարիսեցի՝ աւանդապաշտներ: Աստուածաբաններ կ՛ուսումնասիրեն աւելի իմաստասիրութիւն, քան թէ Յիսուսի Աւետարանները: Անոնք կը զբաղին բննարկելով Աստուածաշունչի **գրակա՛ն մակերեսը,** փոխանակ լսելու անոր մէջի աստուածականչ պատգամը:

Յիսուս մեղքին սկզբնաւորութիւնը կը բացատրէ **Որոմներու Առակին** մէջ Սատանային գործած ոտնձգութեամբ, այսինքն Աստուծոյ ցանած բարի սերմերուն մէջ (չարին) որոմ ցանելովը: Յիսուս երբեք աստուածային պատիժ կամ աստուածային երկիւղ չքարոզեց, այլ Ան զԱստուած ներկայացուց որպէս

սիրող Հա՛յրը և Խնամակալը մարդոց, նոյնիսկ ճնճղուկներուն: Յիսուս եկաւ բանալու երկինքը ու մարդոց ցոյց տալու Հօր Աստուծոյ սրբարար սէրն ու հոգածութիւնը հանդէպ մարդկութեան: Յիսո՛ւս է միայն, որ ունի զօրութիւնը պարգեւելու **Ճշմարտութիւն** և աստուածային **շնորհ**՝ մեղքերու թողութեան համար:

Յիսուսի կեդրոնական ու մեծագոյն յայտնութիւնը՝ Իր կամովին ճեզի և ինծի համար Իր մատուցած Մարմինն ու Արիւնն է խաչին վրայ: Որպէսզի մենք տեսնենք Իր սէրը որպէս Բարի Հովիւ, մեզ փրկելու Ի՛ր ջանքին մէջ Ան կը սպաննուի մեզի համար: Յիսուս Քրիստոս տարակուսող Թովմասին "Ադամական մեղքի" մասին չխօսեցաւ, այլ ցոյց տուաւ Իր Ձեռքերն ու կողը, ըսելով համայն աշխարհի. «Ձեզի համար խաչուեցայ ցոյց տալու համար Հա՛յր Աստուծոյ սէրն ու իմ կամովին Ձեզ ազատելու համար ընծայումս: Ուստի սիրեցէ՛ք ձեր երկնաւոր Հայրը ու հաւատացէք նաեւ իմ սիրոյս, որ Ձեզի հանդէպ ունիմ:

Թովմաս ի տես աստուածային Հայրակա՛ն սիրոյն, աղաչանօք ըսաւ իր Վարդապետին.

«Իմ Տէ՛ր և իմ Աստուա՛ծս»

Յիսուս, Պետրոսի ուրացո՛ւմն անգամ ուրիշի չի վերագրեր և ոչ իսկ խոստովանանք կը պահանջէ անկէ, այլ Պետրոսին կը հարցնէ ըսելով.

«Սիմո՛ն, Յովնանի՛ որդի, կը սիրե՞ս զիս ասոնցմէ աւելի»:

Կրկնելով սոյն հարցումը երեք անգամ:

Նոյնիսկ Եզեկիէլ մարգարէն որ ապրեցաւ Մովսէսէ մօտ եօթը հարիւր տարի վերջ, կը ջանայ ժխտել "ադամական մեղք"ի աւանդութիւնը, ու կ՛ըսէ.

«Տիրոջը խօսքը ինծի եղաւ՝ ըսելով, ի՞նչ պիտի ըլլայ ձեզի այն առակը զոր դուք Իսրայէլի երկրին մէջ կը խօսիք՝ ըսելով, Հայրերը ազոխ կերան ու որդիներուն ակռաները առին: Ես կենդանի եմ, կ՛ըսէ Տէր Եհովա, որ Իսրայէլի մէջ այս առակը մէյմըն ալ պիտի չգրուցէք. Ահա բոլոր հոգիները իմս են. ինչպէս հօրը հոգին՝ նոյնպէս որդւոյն հոգին իմս է. այն ա՛նձը որ մեղք կը գործէ, անիկա՛ պիտի մեռնի» --Եզեկիէլ ԺԸ.1-4: (Կարդալ մինչեւ 24 համարները):

Մարտ 8, 2000--
Թորոնթօ